

IZHAJA VSAK DAN

vsak ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah in v okolici Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvč. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno na upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo in rokopol se ne vračaja. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. - Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštno-hranilnični račun Štev. 841-652. TELFFON št. 11-57.

PARLAMENTU GROZI ZATVORITEV!

Maščevanje za Procházko.

Usoda vladnih predlog.

DUNAJ 12. (Izv.) Parlamentarni položaj je bil danes zopet obupen, ker so češki narodni socialisti stavili vladi formalen ultimatum. Izjavili so, da popuste samo, če vlada določi, da velja zakon o vojnih dajatvah le za slučaj grozeče vojne in dalje odredi, da se ne smejo siliti k službi pod 18 let in nad 45 let stari možki. Splošno pa ti ne smejo biti oboroženi in se smejo uporabljati le v okoliših svojega domačega okraja. Vojaški oblasti pa sploh ne smejo biti podrejeni.

Pozno zvečer pa se je izpremenil položaj. Stranke večine so sklenile, da uničijo nasprotnike in obstrukcijo. Proti devetim se je vršilo glasovanje o točkah 4-9. Predloga je bila sprejeta z razmerjem 13:11 glasov. Včerajšnja odsotnost poslanca Baljaka je bila samo slučajna, ravno zato i socialist Liebermann ni bil navzoč. Vsi so torej bili na mestu, samo Slovenec Fon ne.

Zatvoritev grozi.

Za slučaj, da prodro predloge v celoti, se bo nadaljevala obstrukcija v zbornici. Vlada upa, da bo zlomila obstrukcijo v odseku in v plenumu.

Ce se ji to ne bo posrečilo, bo zatvorila v soboto zbornico.

Govor posl. Kaline.

V plenarni seji se je obravnaval zakon o podporah. Poslanec Kalina je govoril govor, ki je bil po obliki sicer obstrukcijski, ki ga za zbornica ni nerada poslušala, ker je bil stvaren in dobro zamišljen. Tudi z jugoslovanskim vprašanjem se je bavil posl. Kalina in njegova izvajanja še bomo obširno objavili.

Posl. dr. Gregorin označuje nemški patriotizem.

Koncem se je staval nemški nacijonaliec Hartl vprašanje, s katerim je dožil avstrijske Jugoslovane sokrivde s Srbi, jim očital sovraštvo do države in jih krivil veleizdaje. Nato ga je posl. dr. Gregorin ostro zavrnil s karakterističnimi besedami: „Vam je lahko biti patrijot, a naš patrijotizem nosi velike žrtve, dočim je vaš zelo poceni!“

Slovenska obstrukcija.

Slovenska obstrukcija v proračunskem odseku je danes popustila in odsek se posvetuje nemoteno.

Za šole narodnosti na Dunaju.

Posl. Starček poziva vlado, naj ustanovi na Dunaju državne šole za vse one narodnosti, ki imajo na Dunaju dovolj za šolo godnih otrok v smislu državnega šolskega zakona.

Nočna situacija v parlamentu.

DUNAJ 13. (ob 1:30 v jutro). V parlamentu obstrukcija v justičnem odseku še vedno traja. Ob 10. zvečer je začel govoriti posl. Hübschmann in je govoril do 12:30, ko se mu je dovolil 5 minut trajajoč

presledek. Sedaj zopet govori in pravi, da hoče govoriti do 6. v jutro.

V kuloarjih se je razvil nočno življenje. Pri Hübschmannovem govoru je navzoč samo načelnik odseka.

Pravijo, da bo obstrukcija zmagala.

Koliko cenijo konzula Procházko?

DUNAJ 12. (Izv.) Iz dobro informiranega vira je prejel „Pesti Hirlap“, da bi poslanik Ugron zahteval od Srbije radi konzula Procházke sledeče zadoščenje:

- 1.) Krivce bi trebalo strogo kaznovati.
- 2.) Kralj Peter bi moral diplomatičnim potom prositi za odpustčenje, ker je bila Avstro-Ogrska tako hudo užaljena.
- 3.) Eden srbskih princov bi moral istočasno prositi osebno konzula Procházko odpustčenja.
- 4.) Srbska državna blagajna bi se morala zavezati, da plača Procházki letno 70.000 kron.

„Budapesti Hirlap“, ki objavlja to na prvem mestu, je prejel z Dunaja poročilo, pa bo Procházkova zadeva kmalu v redu. (?)

Vojne stranke torej ni!

DUNAJ 12. (Kor.) „N. W. Tagblatt“ objavlja pogovor z novim šefom generalnega štaba, baronom Conradom von Hötzendorf. Conrad je zanikal, da bi obstajala kaka vojna stranka v Avstriji in je označil kot ničeve podmene vsa izvajanja iz slučaja, da je bil on imenovan za načelnika generalnemu štabu.

Za avtentična poročila o mirovnihi pogajanjih.

DUNAJ 12. (Izv.) Vsenemški poslanci so sklenili danes resolucijo, s katero zahtevajo, da naj vlada dnevno avtentično poročila o poteku mirovnihi pogajanj v Londonu, da ne bodo razni viri ljudstva varali.

Zahteva radikalnih srbskih listov.

BELGRAD 12. (Izv.) Listi radikalne stranke zahtevajo, da naj vlada preneha s diplomatskimi odnošaji k Avstriji in objavlja ob enem akcijo v prid Srbom, ki so jih zaprli na južnem Ogerskem.

Pašič se trudi za mir.

DUNAJ 12. (Izv.) Tukajšnji listi javljajo, da pomeni Pašičev pot v Skoplje zadni poizkus, doseči sporazum z vojaško stranko, ki dela za prelom z Avstrijo.

Bolgarske izgube.

FRANKOBROD/M 12. (Izv.) „Frki. Z.“ javlja, da imajo Bolgari 20.000 mrtvecev in 50.000 vojnih ranjencev.

Masaryk o Srbih.

Prof Masaryk, ki se je vrnil iz Belegrada, je opisal svoje utise našemu korespondentu. Z intervjuva posnemamo:

DUNAJ 12. (Izv.) V celi Srbiji je opaziti razburjenje, ali kjub temu odgovorni krogi ne presoajo položaja nevarnim. Procházkove afele ne smatrajo za resno in pomenljivo, ker so jo nekaterniki samo napihali.

vek v Zagorju, naglo pobitel domov v Lučenac — zopet na konju, v velikih svojih razburjenosti niti trenotek ne čuteč nikake utrujenosti ali upehanosti vsled dvancnega potovanja. Duša mu je bila prepolna silnih čustev, ki so ga istočasno delala presrečnega in zopet najnesrečnejšega človeka na svetu. Madlenina ljubezen ga je povzdigovala visoko, visoko in na njenih krilih se mu je zdelo, da nikakor ni daleč sijajno zvezdnato nebo, ki se je v svoji božanski večnosti brezkončno raztezalo nad njim. V blaženstvu in sreči so vzklcevale prvi obpomisli, da ga to divno bitje ljubi tako vroče. Druge misli pa so ga zopet pehale v silna brezdnata boli in obupa. Vedel je in dobro pojmoval, kako ozke meje ima ta ljubezen v resničnem svetu, in ni se varal samega sebe, da bi se s poletavanjem po brezprostorah poljih platoničnih čustev mogla dolgo časa zadovoljevati ta ljubezen. Čutil pa je zopet, da bi skrivani, z lažjo zakrinski greh ubil to čisto, vročo, mlado ljubezen. Razplet, kakor si ga je zamislila Madlena, pa se mu je zdel nemogoč. Zato se je tudi kar tresel muke in nedogledne boli. Dospel je nekoliko pred zoro domov — skoraj popolnoma stirt vsled fizičnega napora in moralnega omahovanja. Toda zjutraj okrog sedmih je že sedel v vozu in se odpeljal po svojih opravkih, v katerih je sedaj nahajal ono zadovoljstvo, ki je daje izvrševanje rodoljubne dolžnosti, poleg tega pa je v teh opravkih našel tudi ono trdno

Masaryk je govoril z nekaterimi višjimi oficirji in oni so mu izjavili, da je v Srbiji z vojaštvom tako kakor povsod drugod, kjer zmaga. Umevno je, da postaja bolj samozavestno in da zaupa samo v sebe. Da bi kaka vojaška stranka vladala v Srbiji, ni resnica.

Srbija ne dirigira svojih čet proti Avstriji, dasi bi bilo to zelo umljivo. Sicer pa merodajni činitelji ne mislijo na vojno z Avstrijo. Zato imajo politične in psihološke vzroke. Razven tega pa je Srbija že preveč žrtvovala, saj je ni skoro rodovine, kjer bi ne pogrešali svojca, ki jim ga je vzela vojna.

O grozovitosti Srbov ni nič res. Gotovo pa je, da so Srbi postrelili po vojnem pravu vse uporne Arnavte, pri katerih so našli orožje.

Pri vprašanju pristana zavzemajo Srbi že znano stalšče, sicer pa hočejo ravnati samostojno, tudi brez ruskega upliva.

Češko-nemška sprava.

PRAGA 12. (Izv.) Češki cesarski namestnik knez Thun je prišel danes zopet na Dunaj, da se u eleži novega ministerskega sveta, ki se bo bavil z vprašanjem ponovnih čeko-nemških spravnih pogajanj.

Schemua pri avdijenci.

DUNAJ 12. (Izv.) Danes je cesar sprejel f. m. I. Schemua v odpustni avdijenci.

Razprava proti poslancu Kovácsu.

BUDIMPEŠTA 12. (Izv.) Glavna obravnava proti poslancu Kovácsu, ki je bil svoječasno izvršil atentat na Tiszo, se bo začela v ponedeljek.

Konji za Avstrijo — iz Rusije.

PETROGRAD 12. (Izv.) „Novoje Vremja“ poroča, da kupujejo po Besarabskem, Volinskem in Podoljskem veliko konj za avstrijsko artilerijo in zahteva, da vlada prepove prodajo in omeji izdavanje potnih listov prebivalcem ob meji.

Novi švicarski predsednik.

BERN 12. (Kor.) Zvezno zborovanje je izvolilo zveznega podpredsednika E. Müllerja za predsednika, zveznega svet. Hofmanna za podpredsednika. Oba sta radikala.

Grozodejstva turških vojakov.

ATENE 12. (Aten. tel. agen.) Turški vojaki so v Lasistanu v Mali Aziji v Galipoljskem okraju uprizorili klanje in požgali več vasi. Istotako so turški vojaki v Kesanu v Traciji poklali mnogo Grkov in požgali mesto in več vasi.

Igralnica v New-Yorku.

LONDON 12. (Izv.) V New-Yorku je odkrila policija igralnico in v njej je zasačila 40 deklet, krog 17 let starih. Nekatera dekleta so ušla, vsa pa so iz takozvanihi boljših hiš.

Korupcija policije v Novem Jorku.

LONDON 12. (Izv.) Iz Novega Jorka poročajo, da je preiskava dognala, da je korupcija med policijo hujša nego se je prej mislilo. Sedaj se je izvedelo, koliko premoženja si je bil prav za prav pridobil policijski oficir Becker, izlasti z izkoriščevanjem prostitutek. Pohlepnost policije po denarju je uprav brezmejna.

oporno točko, ki je držala v ravnotežju njegovo srce in njegov um.

Dan pred kongregacijo je šel skupaj z očetom in župnikom v Zagreb. V Bistri so počivali in krmili. Ivan se je zadovoljno ogledaval po dvorišču, videč vse polno gosposkih kočij, v katerih je vseh spoznal vozove svojih prijateljev. Zelo se je razveselil, ker se je hitro prepričal, da razum starega Stančiča gotovo ne manjka niti eden. Največje zmagoslavje pa je slavil drugi dan — na sami skupščini, kajti bilo je, kakor da bi bil videl tamkaj prvi osvito novega dneva. Prišel je na skupščino kot pooblaščenec grofa Štefana Draškoviča. Že prva oseba, s katero se je srečal v dvorani, ga je uverila, da glas Janka Draškoviča ni bil glas proroka v puščavi. Umne grofove misli in ognjevite besede njegove disertacije so našle dobro polje in vsestranske odziva. Tudi najmirnejši — najstarejši ljudje so izgubili svojo dosedanje potrpežljivost in so odločno stopili na stran grofa Janka Draškoviča, kanonika grofa Germaža, protonotarija Ožegoviča in ognjevitega rodoljuba Antona Kukuljeviča. Pred skupščino je bilo slišati rodoljubnih besedi, a ko so stopali v cerkev sv. Marka, da izmolijo „Veni Sancte!“ — se je na vsakem licu brala odločnost in želja, da branijo pravice kraljevine. S kome se je pogovarjal Ivan, vsak mu je rekel, da je treba dati poslancem čim odločnejša navodila in se spomniti vseh pravic domovine. (Dalje.)

† Regent princ Luitpold Bavarski.

MONAKOVO 12. (Izv.) Davi malo pred petimi je umrl bavarski regent princ Luitpold. Sročil ob desetih se je lotila bolnega princa mrzlica in srce je začelo nestalno biti. Davi o pol petih pa je srce že zelo oslabilo in čez 20 minut je princ Luitpold brez muk izdihnil.

Princ Luitpold, ki je bil najstarejši vladar na celem svetu, je bil rojen 12. marca leta 1821. v Würzburgu. Luitpold je imel s svojima bratoma Maksimilijanom, poznejšim kraljem bavarskim in Otonom, prvim grškim kraljem, izborna vzgojo, obzorje pa si je širil na mnogih potovanjih. Ko je izbruhnila nemško-francoska vojna, je glasoval princ Luitpold za to, da se priklipi Bavarska Nemčiji in se je pozneje osebno boril. V Versaillesu je 3. decembra 1870 predal kralju Viljemu pismo svojega kraljevega nečaka, ki mu v imenu nemških knezov in svobodnih mest ponuja nemško cesarsko krono. Bil je priča prizora, ko je bil proglašen Viljem za nemškega cesarja in pozneje je z zmagoslavim cesarjem pojahal skoz brandenburška vrata v Berlinu.

Ko je umrl bavarski prestolonaslednik Oton, je prevzel Luitpold razne posle, a leta 1886 je prešla vlada popolnoma nanj. Luitpold je bil napreden vladar. Promet, izobrazbo in kulturo je on znatno dvignil.

Iz njegovega zakona s princeso Avgusto Toskansko se je rodilo troje sinov in ena hčerka. Soproga mu je umrla že leta 1864.

Zunanji položaj.

II.

S popolnoma drugačnega stališča, nego g. dr. Šusteršič, gleda avstro-srbski spor g. dr. Žitnik, ki je v „Slovincu“ od minulega petka objavil članek, v katerem piše uvodoma:

„Srbija je še popolnoma agrarna dežela, ki je prisljena iskati si kupca za svoje agrarne prideleke, ker od zraka tudi ne more živeti. Njen glavni odjemalec je bila habsburška monarhija, ki pa ji je vsled pritiska mažarskih velikih agrarcev skoraj popolnoma zaprla mejo. Ne poslušajmo venomer bedastih fraz, da so avstrijski, po ogromni večini mali kmetje narekovali carinske postavke v trgovinskih pogodbah. Carinski tarifi so kompromis med avstrijskimi industrijci in ogrskimi velikimi agrarci. Tudi se ne varajmo, da bi bili olajšani uvoz — seveda s potrebnimi kavelami — agrarnih pridevkov iz balkanskih držav za naše poljedelstvo toliko nesreča. Stotisoče težko prisluzenega kapitala znesemo vsako leto Slovenci, Hrvatje, Srbi in Bolgari v Švico, na Tirolsko in druge nemške pokrajine za plemeno živino. In vendar bi bilo mogoče, da na Kranjskem, osobito v naši gorenjski Švici povzdignemo živinorejlo, ki bi zalagala tudi balkanske države s plemeno živino v zameno s kladno. To vprašanje je gotovo uvaževanja vredno.

Dalje je za avstrijsko industrijo in trgovino, malo in veliko obrt balkanski trg vedno še največjega pomena. Najbližji je in bode tudi vedno boljši, ko se prične na Balkanu novo, živahno kulturno življenje. Slovenci in Hrvatje menda tudi ne bomo vedno samo ovce strigli in gnojnih košev pletli, dasiravno je tudi to delo potrebno in koristno. Ako pa naša država na vsakem prelazu iz balkanskih držav razobesi napis „Prepovedana pot“, potem se ne čudite, ako nam vračajo z isto mero in se obračajo na druge, postrezljivejše in kulantnejše firme. V času železnice in drugih prometnih sredstev pa tudi Makedonci in Albanci ne bodo na mulah in ramah prenašali svojega blaga čez hribe in pečine do trgovskih skladišč. Ta pa so bila in bodo ob morju najugodnejša.“

Tu imamo torej najlepše zadoščenje v tem, da dr. Žitnik danes trdi enoisto, kar smo mi vedno zatrjevali. „Ne poslušajmo v enomer bedastih fraz, da so avstrijski po ogromni večini mali kmetje narekovali carinske postavke v trgovinskih pogodbah!“ — tako vzklika dr. Žitnik potem, ko je v prejšnjem stavku poredal, da je habsburška monarhija zaprla mejo vsled pritiska mažarskih velikih agrarcev.

To je odkrita in moška beseda, ki dokazuje, da je začelo v vodilnih krogih S. L. S. prodirati spoznanje, da njena dosedanja carinska politika ni bila prava.

Vendar pustimo to in glejmo, kaj piše dr. Žitnik dalje. G. dr. Žitnik pravi med drugim:

„Že leta 1871. se je porodil načrt transverzalne železnice, ki naj bi vezala z angleškim kapitalom zgrajeno progo Ruščuk—Varna in rumunske črte skoz Bulgarijo proti zapadu ob Drinu do Bara,

PODLISTEK.

Osvit.

Slike iz tridesetih let.

Spisal Kaaver Šandor Gjalaki. — Prevel A. E.

Okoli štirih je hotela doktorica v polumračni sobi nazgati sveče, toda Madlena jo je uvela za roko in jo prisilila, da je ostala na svojem prostoru. Doktorica je mislila, da jej bo z ozirom na materino smrt mrak nepriljeten.

— Ne — ne! Oh, kako bi bila hvaležna, če bi jo videla! — je živahno odgovorila Madlena. In poleg tega, ali ni prijetnejše tako v temi? Ivan, daj mi roko.

In brez besedi sta sedela v ozki sobici, popolnoma temni in tih. Z roko v roki sta združevala svojo bližino in njuni duši ste se vsled tega spajali v tesnem, blaženem objemu. Tupatam sta morda pošepetala le kako besedo — besedo brez zveze, a poredak se jima je pretakal iz ene notranjosti v drugo ognjen tok vročih in blaženih občutkov. — Razumela sta se — in dovolj jima je bila taka pretirana beseda —!

Ob slovesu okoli osmih je bila Madlena pomirjena in se je s hvaležnostjo spominjala Ivanove dobrote, njegove ljubezni, da je bil pri njej in jej pomagal v tako težkem času.

On pa je, misleč na svoj jutrišnji opra-

Ulcinj (Dulcigno) ali Sv. Ivana ob Adrijli. Ta načrt so podpirali tudi Angleži, da bi že zgrajeni progji Solun—Mitrovica in Carigrad—Sofija ostali le sesalki za pristanišča, koder je odrival angleški krošnjar tuje tekmece. Anglež Ralph Earle je pridobil za to idejo turško vlado in barona Hirša; angleški in ruski veleposlanik ter veliki vezir Mahmud Nedim paša so mlatili pšenico pod enim mernikom. In danes je ista situacija, samo da je četrti mlatič, gospod Pašć kot dobro došel gost. Italija pa komaj čaka, da se pridruži tej zvezi. Hic Rhodus, hic salta!

Na berlinskem kongresu leta 1878. se je zopet Avstrija spomnila, da ima na Balkanu svoje legitime interese. Člen 29. berlinske pogodbe določa, da dobi Črna-gora pristanišči Bar in Ulcinj, Avstrija pa policijsko in zdravstveno pravico na tem ozemlju z dodatkom, da sme Črnagora le z dovoljenjem Avstrije tod graditi ceste ali železnice. In kako je Avstrija varovala to pravico? Leta 1906. je italijanski konsorcij pričel graditi železnico Pristan—Bar—Vir-pazar. Avstrijska diplomacija je molčala in dala iz rok pozicijo Italiji, ki jo bode danes ali jutri izrabila tudi proti svoji zaveznici. Že tedaj je pisal Pelegrini, zaupnik ministrskega predsednika Zanardellija: „V zmislu berlinske pogodbe bi Avstrija mogla odrediti dovoljenje. Ker pa tega ni storila, smemo sklepati, da se tudi nadaljevanju te politično važne železnice ne bode ustavljala“. Vsi italijanski krogi pripisujejo tej progji velik strateški in političen pomen. Ako Avstrija sploh še misli na železnično zvezo Sarajevo—Uvac—Mitrovica—Solun, potem je le še vprašanje časa, da Italija zveže prvi kos svoje železnice s progjo skozi Sandžak in si odpre prvo pot na Balkan. Dr. Vladan Georgjević, srbski ministrski predsednik Milanov, gotovo ni bil nasprotnik Avstrije, in vendar je opozarjal na potrebo te železnice za Srbijo. Ali ni mogla Avstrija tedaj sama zgraditi te železnice do srbske meje in si tako zagotoviti tudi prijateljstvo Srbije? Ali pa naj bi vsaj Italiji izbila iz rok ta kol, ki je naperjen proti Avstriji! Toda grof Aehrenthal je leta 1908., tedaj še baron, tudi Sandžak vrnil Turčiji in s tem sam pretrgal od Srbije neodvisno zvezo s Solunom. Italijanski minister Tittoni, ki je sicer odločno zagovarjal zvezo z Avstrijo proti irredenti, je takoj tedaj izjavil, da se more Italija sprizniti z aneksijo Bosne in Hercegovine, ker se je Avstrija umaknila iz Sandžaka. Tudi je Tittoni naglašal „expressis verbis“, da se bode z dovoljenjem grofa Aehrenthala mogel italijanski kapital udeležiti pri zgradbi transverzalne železnice od Donave do Adrije, ki bode italijanski industriji odprla pot v balkanske dežele.

Sedaj pa je toliko hrupa, ko Srbija samo to želi, kar je bilo Italiji že dovoljeno. Seveda: „Quod licet jovi, non licet bovi“ jezika zbesnelo nemško časopisje. In vendar vsi razlogi govore za mirno poravnano s Srbijo. Bivši trgovinski minister dr. Baernreither bi bil užaljen, ako bi kao dvomil o njegovem nemškem prepričanju. In ta odlični nemški politik je dne 20. novembra naglašal isto, kar smo na tem mestu trdili: „Srbija ima svo pravo, da sili do morja. Omogočite ji izvoz ali preko Bosne in Hercegovine ali pa tudi skozi severno Albanijo. Ta preporna progja s pristaniščem vred more biti mednarodna, kakor je mnogo drugih, n. pr. skozi Švico. Toda prosti hočemo biti, pa ne znamo biti pravični!“

To so besede, ki so v popolnem nasprotju z izjavami dr. Šusteršiča. Mi razumemo popolnoma težavni položaj, ki ga ima dr. Šusteršič kakor deželni glavar, vendar smatramo za svojo dolžnost, da kritikujemo ne le njegova dejanja, temveč tudi besede. Primerjajmo izjavo dr. Šusteršiča z ono dr. Žitnika, moramo priti do zaključka, da dr. Šusteršiča vežejo ozir na njegovo položajne deželne glavarja, dočim govori drugi kakor svobodnem zastopnik ljudstva. Besede, ki jih je napisal dr. Žitnik, so tako prepričevalne, da bi jih morali natisnjene z debelimi črkami predložiti merodajnim krogom, ki imajo v prvi vrsti besedo glede našega bodočega razmerja do Srbije!

Italija in Balkan.

Belgrad, 10. decembra.

Stališče, ki ga je zavzela v zadnjem času Italija, mislimo namreč službeno Italijo, je v vseh balkanskih krogih, čeravno vse popolnoma iznenadilo, pa vendar izzvalo ogorčenje, posebno tukaj. Naglašajo se, da Italija ni samo izrabila balkanske vojne, da sklone povoljen mir s Turčijo in si zagotovi Tripolitanijsko, kjer ni mogla celo leto dni doseči končnih vojnih uspehov, temveč je s svojimi naravnost ciničnimi izjavami zadnjih dni, izjavami službenih organov, ki tako silno nasprotujejo simpatičnemu stališču javnosti in neodvisnega italijanskega časopisja, pokazala direktno sovraštvo proti

Srbiji in Grčiji in s tem izigrala svoje prave interese, ki bi si jih bila mogla na drug način zagotoviti mnogo bolje. Razlogi, ki vodijo pri tem italijansko vlado, niso v vprašanih, ki se tičejo samo Jadranskega morja, kajti tu se ne bo mogla Italija nikdar na noben način ustaliti kot monopolna vlast.

Ti razlogi imajo svoj vir mnogo bolj v bojzni, da bi po polnem uspehu Balkan-ec ne nastala z odprtjem Dardanel nova in zanjo neugodna pomorska situacija v Sredozemskem morju. S svojo dvoobrazno politiko, ki je za časa tripolitanske vojne neodkritosrčno balancirala med trozvezo in trosporazumom (tripelententa), je odbila trosporazum, trozveza pa jo je sprejela zopet samo zato, ker nima nikake druge zamene zanjo. Svoj nezavidni položaj tistega, ki se je sam razkrižal, skuša prikriti sedaj s cinizmom.

S takim ponašanjem pa izgubila Italija tu v Belgradu in sploh na Balkanu one simpatije, ki jih je imela, in izgubi one trgovinske koristi, ki si jih je začela zagotavljati. Pa ne samo to: morem ven zagotoviti, da bo balkanska zveza na vsak način reševala tudi svoje odnose napram ostalim državam kot celota, ne pa samo s Turčijo, in da sklone po mirovnem sklepu in srečni razdelitvi ozemlja gospodarsko in carinsko unijo in bo vodila enotno trgovinsko politiko. To pomeni, da Italija ne bo morala računati samo s simpatijami ali antipatijami Srbije, temveč s celim balkanskim blokom. Poleg tega pa ni popolnoma izključeno, da pride med Balkanom in Turčijo še do tesnejših prijateljskih in gospodarskih stikov, če bo Turčija orijentirala v svoji politiki, kakor se orijentira sedaj, namreč če premakne svoje težišče na varovanje in okrepitev svoje azijske vladavine. — Od stališča Italije, kateri tudi Turčija ne more pozabiti tripolitanske vojne, je odvisna bodočnost njene trgovine ne samo na Balkanu, temveč tudi v celi Levanti.

To so sicer še samo teoretične eventualnosti, toda vendar je treba zabeležiti mišljenja in načrte, ki jih izziva stališče službene Italije in o čemer je tudi že po svoje opozorjena neodvisna italijanska javnost. Sedaj, v tem trenutku, niti tu niti drugje ne želimo nihče, da bi se še zamotal položaj s kakimi prezgodnjimi akcijami in se je zato tudi privatna inicijativa trgovskih krogov, da bi ves Balkan sporazumno organiziral boj kot blaga vseh onih, ki preprečujejo pravično rešitev stvari na Balkanu, prostovoljno podvrgla intencijam takih balkanskih držav, ki ne žele izzivati z ničimer in nikogar. Toda razpoloženje je tu in da je potrebno računati z njim, najbolje dokazuje Nemčija, ki si prizadeva ves ta čas, da ne bi znevoljila Balkana, in dela pod vodo na vse mogoče načine na to, da bi črpala dobiček iz ogorčenja kake vlade proti kakim drugim državam.

Pismo iz Srbije.

Belgrad, 11. decembra.

Novi grški poslanik. — Kraljev krstni dan. — Pašić odpotoval v Skoplje. — Ministrski svet. — Venizelos ne pride v Belgrad. — Izpremembe v najvišjih avstrijskih vojaških krogih. Komentarji. — Perilo za ranjenje v Avstriji zadržano. — Ekonomska uporaba streliva. — Srbija ima dovolj sredstev. — Evropsko ravnotežje in balkanska zveza.

Včeraj je dospel semkaj novi grški poslanik, ki bo te dni sprejet v avdienci pri kralju, da mu izroči svoje papirje.

Pojutrnjem je kraljevo krstno ime, ki se proučilo v dvornim obedom. Nekateri časopisi poročajo, da pride ob tej priliki v Belgrad preslonaslednik Aleksander.

Danes zjutraj je odpotoval ministrski predsednik Pašić s tajnikom Sajinovićem in ministrom za javne gradnje Jovanovićem. To potovanje ministrskega predsednika se spravlja v zvezo s pripravami za neke upravne odredbe in s pomenkom z vrhovnim poveljništvom.

Včeraj se je vršil ministrski svet, kateremu je prisostvoval tudi sofijski poslanik Spalajković. Po ministrskem svetu so dobili zadnja navodila delegati, ki so odpotovali v London. Spalajković je bil sprejet v daljši avdienci pri kralju.

Ni še določeno, kedaj odide novi dunajski poslanik Jovanović, ki še vedno vodi posle sekcijskega načelnika v ministstvu.

Vest, da pride grški ministrski predsednik Venizelos skozi Belgrad, je nastala vsled napačno razumljena obvestila iz Soluna. Potovala sta skozi Belgrad le dva grška delegata. Vest o Venizelosu ne odgovarja resnici, ker bo potoval naravnost preko Dunaja in Pariza.

Današnji časopisi vsi soglasno komentirajo izpremembe v najširjih vojaških krogih avstrijskih kot zelo pomembne in dalekosežne. Splošno prevladuje mnenje, da se v najkrajšem času pojasniti smisel teh izprememb kakor učinek, ki so ga napravile v mednarodni politiki in posebno v Rusiji.

Nekateri manjši časopisi alarmirajo javnost, zahtevajo od vlade protukrepev, vplivnejši pa vztrajajo v mirnem razpoloženju, naglašujo zaupanje Srbije v lastno stvar.

„Pravda“ smatra izpremembo za umikanje vojne stranke, „Tribuna“ pa pravi, da Aufferberg in Schemua nista hotela dalje nositi odgovornosti za politiko grofa Berchtolda, ki tudi v kratkem odstopi. „Šiampa“ označuje izpremembo za grožnjo Rusiji. Isti list odločno zatrjuje, da nikakor ni resnična vest, da so vse vevlasti složne glede albanskega vprašanja. „Politika“ konstatira, da postaja balkanska zveza vedno trdnjša in solidnejša, kar se vidi iz tega, da postopoma v vseh vprašanih kot celota, „Tribuna“ očita avstrijskemu časopisju, da je zapletlo sporna vprašanja, dočim je pokazalo srbsko časopisje nenavadno mirnost in disciplino. „Večernje Novosti“ naglašajo, da nikake diference važnejše narave ne ločijo Romunske od Balkana, najmanj pa od Srbije, in apelira na kralja Karla, naj posnema zgled carja Ferdinanda in se pokorava politiki, ki je žele pravi narodni rumunski krogi.

Nekateri časopisi zahtevajo od vlade, da naj intervenira v prilog mnogih na južnem Ogrskem zaprtih srbskih podanikov, in poročajo, da niso dovolili prevoza za dva vagona perila za ranjence, ki so ga poslali Čehi. Vlada pa si prizadeva, da pomiri javnost in ni napravila nikakih korakov, da ne zaplete še bolj itak napetega položaja.

Tuji atašeji, ki so se vrnili z bojšča z obdobjem potrujejo, da so pokazali srbski vojak izredno ekonomijo v uporabi municije. V štiridnevni bitoljski bitki ni noben vojak postrelil več nego 200 patron, tako da so po končani vojni ostale velikanske množine municije v skladiščih neodvite. Kmetje so govorili: „Streljaj samo tedaj, kadar moreš zadeti, kajti to je naš denar in naš izdatek“.

Nasproti tozadevnim lažnivim vestem se zatrjuje, da ima Srbija še gotovine toliko, da se more vojskovati še cele tri mesece, ne da bi se jej bilo treba zadolžiti.

Po privatnih poročilih je bilo med Arnavti zaplenjeno mnogo municije z dum-dum kroglijami.

Zadnji članek sofijskega vladnega „Mira“, v katerem pravi, da Balkanci žele, da se balkanska vprašanja rešijo mirno na podlagi današnjega evropskega ravnotežja, tako da se Balkanu ne bo treba obračati za pomoč na tuje sile, se tolmači tu kot opomni trozvezi, naj ne goni siloma balkanske zveze na nasprotno stran, s čimer bi se razrušilo ravnotežje v škodo trozvezi. Enako stališče o nevtiralnosti Balkana vlada tudi tu in je bilo to, kakor izjavljajo, smisel balkanske zveze; edino le v največji sili bi se morala zveza nagniti k tej ali oni evropski skupini.

Protiv odpuštanju delavstva v Lloydovladjedelnici.

Interpelacija poslanca dr. Otokarja Rybáře in tovarišev na trgovinskega ministra.

Že tedaj, ko so se vršila med Lloydovo družbo in c. kr. erarjem pogajanja v zadevi odstopa nekega dela od tržaškem morskem obrežju ležečega, po Lloydovi ladjedelnici okupiranega zemljišča, je zavladala v Trstu bojazen, da izgubi zaradi skrčenja dela, ki postane potrebno vsled tega odstopa, veliko število delavcev svoj kruh. Tedaj pa se je naznanilo s strani ministrstva iz Trsta prišli deputaciji, da ni nikakega povoda za bojazen, ker se bo gledalo na to, da se zaposlijo brezposelni delavci drugje in sicer v ladjedelnici pri Sv. Roku.

Zalibog se je bojazen, ki se je pojavila tedaj, izkazala sedaj le preutemeljena. V zadnjem času je bilo skoraj vsak teden odpuščeno večje število delavstva, od katerega je le zelo majhen del dobil dela pri Sv. Roku, dočim pa so druge enostavno postavili pred vrata, izplačavši jim šesttedensko mezdo kot odpravnino. Od 4000 delavcev, ki so bili pred odstopitvijo arzenala zaposleni tamkaj, jih je danes ostalo tamkaj komaj še 800. Toda tudi tem preti v najkrajšem času odpustitev. Le majhnemu številu odpuščenih delavcev se je posrečilo najti dela drugje, ker je z ozirom na gospodarsko krizo, ki je nastopila v tekočem letu, delovni trg zelo neugoden.

Grozeča vojna nevarnost je to krizo še poostriža, tako, da so stotine delavcev s svojimi družinami vred ostale brez kruha!

Vpričo bližajoče se zime postaja njihov položaj od dneva do dneva obupnejši in neveljavo med brezposelnim delavstvom raste še zaradi tega, ker je v več delavnicah, posebno pa v mestni plinarni dobilo dela in tudi ostaja v delu večje število italijanskih podanikov, dočim avstrijski delavci nimajo nikake priložnosti, da bi dobili delo. V celoti znaša število brezposelnih delavcev najmanj 2000.

Z ozirom na to, da je dalo povod za te žalostne razmere omenjeno prevzete ne-

kega dela Lloydovega arzenala po c. kr. erarju, si dovoljujejo podpisani vprašanje:

„Se li Vaši Ekscelenci znane zgornj navedene odpušče delavstva in hoče li Vaša Ekscelenca ukreniti potrebno, da se beda brezposelnega delavstva ublaži in se jim da prilika za delo vsaj v državnih in pod državnim nadzorstvom stoječih podjetij?“

Na splošno znanje!

Smatrajoč po doseženem polnem vspehu svojo nalogo za izvršeno je podpisani odbor na današnji seji zaključil račune in sklenil, da se razide.

Prispevki so bili razmerno po potrebah razdeljeni med društva Rdečega križa na Cetinju, v Belgradu in v Sofiji. Podrobni račun je na pregled pri g. Čiru Kamena-roviču.

Ob razhodu se podpisani odbor v imenu plemenite stvari zahvaljuje vsem darovateljem in si dovoljuje spomniti rojake na nalogo, h kateri naj se sedaj povrnejo s podvojeno požrtvovalnostjo: za družbo sv. Cirila in Metoda!

Trst, dne 11. decembra 1912.

ODBOR

za nabiranje prispevkov za jugoslov. društva „Rdečega križa“.

Domače vesti.

Našim socijalnim demokratom v album. Je-li krivda res izključno le na strani Srbije? To vprašanje razpravlja „Arbeiter Zeitung“ povsem stvarno in objektivno ter prihaja do zaključka, da — ne, da je marveč na sedanjem napetem razmerju med Srbijo in našo državo velik del krivde na strani avstrijskih državnikov in politikov. Rečeni list piše: „Geografsko spada Srbija v sfero gospodarskih vplivov Avstrije, all nesreča je hotela, da med Avstrijo in Srbijo leži — Ogrska. Z Avstrijo bi mogla pač Srbija živeti v najboljih odnosih. Saj je na eni strani Srbija glede industrijskega blaga navezana na Avstrijo, dočim je ta poslednja na drugi strani najbolj odjemalec prebitka poljedelskih pridelkov Srbije, naraven kupovalec nje praiščjega mesa. Postavljeni na podlago tesnega gospodarskega razmerja bi se bilo prav gotovo razvilo tudi znosno politično razmerje... Ali do tega zblizenja in prilagodjenja ni moglo priti, ker se mu je madjarska oligarhija vedno postavljala na pot... Sicer imajo tudi avstrijski agrarci polno mero krivde na zastrupljenju gospodarskih odnosov do Srbije. Ali začetek gonjam, ki so dovele do carinskega boja, je bil v sramotni sebičnosti madjarskih agrarnih magnatov. In ti-le, ki v svoji deželni nesramno pritiškajo vse narodnosti, hočejo imeti še politično sovraštvo. V tem boju proti žljvjenim interesom Srbije je naša monarhija zagrešila številne krivičnosti, vsled česar ni tako neumljivo, da Srbija n'ima zaupanja do naše velesile ter da z rokami in nogami dela na to, da bi se odtegnila gospodarskemu vplivu Avstrije!“

Tako zvone izjavljaja v „Arbeiter Zeitung“, ki je glavno glasilo avstrijske socialdemokracije. Zato jih podajamo tu na naslov naših socijalnih demokratov, da izvedo iz vira, zanje nesumljivega, kako ostudno in nesocijalno-demokratsko je njihovo početje, če radi sedanje napetosti s Srbijo zasramujejo s mascalzoni one, ki v svojem cloveškem čustvovanju skušajo blažiti trpljenje srbskih žrtev sedanjih bojev.

Volitve v zavarovalnico zoper nezgode delajo očividno mnogo skrbi socialdemokratom, ker v svojih listih prav besno zmerjajo „narodnjaške hlapce“ in očitajo onim, ki niso hoteli in še nečejo trobiti v rdeče pobarvani laški rog, različna „slepaparstva“ in „izdajstva“ itd. a zraven nas pitajo s sličnimi lepimi psovkami, kakor pač najlepše pristojajo tem modernim osrečevalcem ljudstva. Ali nam se ne zdi vredno, da bi se branili proti vsej tej slepi jezli in konstatiramo le, da mora biti socialiste že jako strah za te volitve, da pogorijo zopet tako imenitno, kakor so jo polomili pred dvema letoma.

No, mi opozarjamo gospode že v naprej, da tudi dosedanje njihove zmage (San Marco in dr.) so neveljavne in piškave! Ker kakor so volili te dni nekam tajno sami mej seboj in na svojo roko, ne da bi pri tem vpoštevali svojih tovarišev ali jih obvestili, to ni bila nobena volitev, in zlasti ne v smislu določb zavarovalnega zavoda, katerih § 25 izrecno določa:

„Podjetnik je dolžan vse v obratu zaposlene delavce, ki imajo pravico glasovanja, pravočasno pustiti k volitvi“. In po § 26 morata podjetnik in poverjenik potrditi s podpisom na glasovnici, da so bili v si zaposleni in do volitve upravičeni uslužbeni povabljeni na volitve!

To je dovolj jasno povedano in tu se ne more izviti nob-na socijalistične zvijače! Zatorej pozivjamo naše zavedno delavstvo, naj se nikakor ne da strahovati od volečih laških bratcev, ampak naj zahteva tudi v onih večjih obratih, kjer so socialisti že med seboj opravili tako „volitve“, da mora

Hočete imeti dobro obleko in po ceni?

Obrnite se zaupno v skladišče izgotovljenih oblek Armando Levi, Trst, ul. Carducci 32 vogal Santerio

vodstvo podjetja pravilno naznaniti pravo volitev za vse svoje uslužbenke in jim dati prilike, da se ta volitev tudi pravilno izvrši!

„Brancin namesto zajca.“ — Našim ljubim italijanskim sosedom se hoče zajca, lepega, dobrega, tečnega zajca — divjačine se jim hoče, vlada pa jim daja brancina! Ali ni to hudobija od te nemarne vlade, da noče nikakor ugoditi neutešljivi sili gospodov Italijanov po divjačini, po pikantni delikatesi, ki je ni vsak dan, dočim pa jim ponuja nekaj tako navadnega, tako vsakdanjega, kakor je brancin, ki ga imaš v Trstu, kadar ga hočeš! Hm, da! Pa je res grdo od vlade, da je tako nevoščljiva, da ne privoščja svojim najpridnejšim otrokom, ki jej nikdar (?) niso delali preglavice, te poslastice, tega zajčka! In celo tako hudobna je, da jim ne privoščja niti polovice zajca! Revčki sladkosnedeži italijanski, kar smilijo se nam! Vsaj eno bedrce, in če ne drugega, vsaj kratki repek, ali pa dolga ušesa naj jim privoščila! Vsaj — dolga ušesa. Tako pa samo — brancina!

Ne vemo, če se je „Piccolo“ posrečila primera z zajcem in brancinom, mi pač menimo, da se mu ni, vzlic temu pa mu verjamejo prav radi, da ga skeli stališče vlade in posebej naučnega ministra dr. Hussareka, da bodi sedež italijanske pravne fakultete — Dunaj, to je namreč polovica zajca — dočim bi Italijani radi imeli celega zajca — italijansko fakulteto v Trstu. Je pa še nekaj hujšega — brancin namreč, kakor pravi „Piccolo“ — in to je trgovinska univerza v Trstu, za katero se baje navdušuje naučni minister dr. Hussarek, ker se mu zdi italijanska pravna fakulteta na Dunaju nekoliko bizarna in mu ni preveč simpatična; pač pa mnogo bolj razširjenje sedanje trgovinske akademije Revoltella v pravo trgovinsko visoko šolo, v trgovinsko univerzo.

„Piccolo“ vprašuje indignirano: „Ali je trgovinska univerza enakovredna juridični fakulteti? Ali morejo pravoslovci na njej dovršiti svoje študije, napraviti izpite, promovirati in se usposobiti za odvetništvo, sodni poklic in javne posle? Nam ne gre za vprašanje imena, temveč za bistvo.“

Zato pa pravi „Piccolo“, da je dunajski načrt pravne fakultete še vedno boljši, nego pa trgovinska univerza v Trstu, in potem ono o polovičnem in celem zajcu in o brancinu.

Mi pa pravimo: Ta brancin, ta navadni, vsakdanji, nepikantni, domači „brancin“ trgovske univerze bi bil za Trst prava mana, boljši nego pravna fakulteta, posebno pa italijanska, ki bi v par letih izbruhala v svet toliko juristov, da bi ubogi Italijani ne vedeli več, kam ž njimi. Saj jih imajo že sedaj preveč. Le eno desetletje italijanko (juridično fakulteto v Trstu, in italijanski juristi ne bodo imeli potem, ne zajca ne brancina; že za polento in radič jim bo prela trda.

Vse kaj drugega pa je trgovinska univerza in sicer v Trstu, tu, kjer je vendar torišče skoraj vse avstrijske prekomorske, torej najdobitkosnejše trgovine, in kjer je tolika potreba temeljito izobraženega domačega trgovstva! Saj vendar vidimo, da zavzemajo v veletrgovini skoraj povsod vsa mesta edino le tuji, inozemci in je domačin ob svoji pomankljivi strokovni izobrazbi dober edino le za podrejena mesta.

Da, da, gospoda okrog „Piccola“, ta „brancin“, ta domači „brancin“ je desetkrat več vreden, nego pa oni pikantni zajček, ki ga morate šele ustreliti, kar se pa menda ne zgodi še tako kmalu, ker ste sami pač preslabi, prekrivogledi — lovci in vam puške še ne nosijo okrog naših vogalov; mi in pa drugi vam pa nikakor nimamo volje hoditi igrat uloge gonjačev. Če bi vam pa bilo za „brancina“, za domačega brancina — trgovinsko univerzo —, hm tu bi se pa morda še dalo govoriti, da vam ga pomagamo spraviti v mrežo, če bodo vsaj sardončki in sardellice naše, ki ostanejo ž njim vred v mreži. Če hočete, prav, če ne, si pa nalovimo ribic sami in nas bo brigalo prav malo, če ne bo za vas ne zajca, ne brancina in morda tudi polente in radiča ne!

Žalostne razmere tržaških postiljonov. Prejeli smo: Tržaški postiljoni so izročeni na milost in nemilost podjetniku za prevažanje blaga v Rojanu. Natančna pogodba med njim in pošto nam ni popolnoma znana; znano nam je le, da dobiva razmerno veliko svoto, kajti dra. poslanec g. dr. Rybář se je informiral o stvari pri ministru.

Postiljoni so uslužbeni od 3 zjutraj do 10 zvečer in še dalje, plače pa imajo 95 K na mesec. Penzije ne dobivajo nikake, dasi nosijo uniformo in veljajo za nje glede odpovedi določbe obrtnega zakona — 14dnevna odpoved. Podjetnik ima nastavljenega za ravnatelja nekega Italijana z imenom Ozioni. Na delu postopajo s postiljoni delovodje posebno slabo. Žalostnejše razmere si ni mogoče misliti. Država izroča ljudi brezobzirnemu izkoriščanju. Za postiljone naj bi skrbela pošta, kakor skrbi za druge uslužbenke-pismonoše itd. Tedaj bi imeli vsaj penzijo.

Ker se postiljonom godi tako slabo, so se obrnili na NDO, organizirali so se. Sedaj

zahtevajo povišanja plače. Poleg tega pa se deluje na podržavljenje postiljonov. Ker pa je možno dosežati uspehe v takih slučajih le tedaj, če je javnost na strani tistih, ki zahtevajo pravico, obračamo se tem potom do javnosti, da gre postiljonom na roko, da skupno z njimi pritiska na odločujoče faktorje. Posebno pa se obračamo do tržaških voznikov, da bi, če bo skrajna potreba, solidarno postopali s postiljoni.

Zahteva teh poslednjih po zvišanju plače od 95 K na 120 K na mesec je tako upravičena, da bi morala biti res vsa javnost na njihovi strani. S 95 K na mesec se ob današnji draginji res ni možno preživljati.

Prejeli smo in odgovarjamo: Z ozirom na dopis, priobčen od Sv. Ivana v cenj. listu „Edinost“ z dne 11. t. m. št. 345 pod naslovom: „Kakor vsako leto itd.“ javljam dopisniku omenjenega dopisa, da pri oddaji čevljev ubožnim učencem tukajšnje, kakor tudi ostalih mestnih okoličanskih ljudskih šol, nima odločujoče desede dotično šolsko vodstvo, ampak nadzorništvo mestne ubožnice in da potemtakem ne prihaja pri tem v poštev moja, po gospodu dopisniku tako lahkotšljeno na tehtnico postavljena „pravičnost.“

V slučaju, da želi dopisnik o stvari podrobnejši pojasnil, dobi jih pri podpisnem vsak dan ob uradnih urah. Če vam je za stvar, prosim potrudite se!

Sv. Ivan, 11. decembra 1912.

IVAN DANEU, voditelj

svetoivanske slovenske ljudske šole.

Slovenski podjetniki in delavci, ki imate sedaj pravico voliti v predstojništvo „Zavarovalnice zoper nezgode na delu“ ne zabite na svojo narodno dolžnost, da čimprej določite svojo pravilno podpisano glasovnico načelniku narodnega volilnega odbora g. dr. Slaviku, odvetniku v Trstu (Narodni dom).

Seja stavbnega odbora novega šol. posloplja CMD se vrši danes ob 7 zvečer v predsednikovi pisarni. Na dnevnem redu je razgovor o nekaterih še potrebnih delih.

Po tej seji se vrši odborova seja moške CM podružnice. Tajnik.

Letošnja božičnica v mestu se bo vršila v sredo, 18. t. m. v veliki dvorani Nar. doma. Namesto običajnega nastopa otroških vrtcev sodelujejo letos ljudskošolski otroci družbene šole na Acquadottu. Uprizori se spevolgra „Štirje letni časi“, kar obeta v resnici tudi primeren umetniški užitek. Iz čistega dohodka se nakupi obleka in obuvalo ubožnim otrokom po družbenih šolah. Odbor najvljudneje vabi slovensko občinstvo, da se udeleži te prireditve. Pa tudi ostale slovanske starše vabimo, da pripeljejo svojo deco k nastopu slovenskih bratcev in sestic.

Za rdeči križ. Gdč. M. Gregoričeva, učiteljica v Škednju, je darovala ob priliki dobrodelnega koncerta dne 30. novembra za balkanski rdeči križ 5 K. Znesek je bil izroččen g. J. Pintarju in je vštet v dohodek koncerta.

Tržaška sokolska župa.

Skupna redna telovadba župnih vaditeljskih zborov: Jutri ob polosmih zvečer: Člani. Pridite polnoštevilno! Na zdar! Načelnik.

Trgovsko izobraževalno društvo vabi gg. odbornike k seji danes v petek ob navadni uri.

Odborom narodnih društev pri Sv. Ivanu Podpisani vabi vse odbore narodnih

K&C Popov
najboljša ruska čajova znamka.

Pravi
: **FRANCK-ov** :
pridatek za kavo
nosi kot znak tale

kavni mlinček.

Pozor pri nakupu
zaradi nahajajočih se
ponaredeb!
Tovarna v Zagrebu.

KAPITAL IN REZERVE
K 27.000.000.—

TELEFON 26 90, 19-95.
BRZOJAVI: SPOROBANKA.

OSREDNJA BANKA ČESKIH HRANILNIC

PODRUŽNICA V TRSTU

IN NJENA

= MENJALNICA =

SE NAHAJA OD 2. DECEMBRA 1912.

V NOVIH PROSTORI

VIA DEL PONZEROSSE 5. — VIA NUOVA 15.

BANČNI POSLI

VSEH VRST, ESKOMPT RIMES, DEVIZ, KUP IN PRODAJA
EFEKTOV, SREČK, VALUT ITD. ITD.

SEDANJE OBRESTOVANJE

DENARNIH VLOG

NA KNJIŽICE, BLAG. NAKAZNICE IN V TEK. RAČUNU PO

4 1/2% — 5 1/4%

PO DOGOVORU. DAVEK PLAČA BANKA SAMA.

**JAMSTVA, KAVCIJE, FINANCIRANJE,
COLNI KREDITI IN REMBOURZNI KREDITI.**

Dr. Pečnik

Zrst, via S. Caterina šte. 1.

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni:
8—9 in 2—3 in špecialist za kožne in
vodne (spolne) bolezni: 11 1/2—1 in 7—7 1/2.

ZDRAVNIK

Dr. D. KARAMAN

špecialist za notranje bolezni in za
bolezni na dihalih (grlo in nos)

ordnuje na svojem stanovanju v Trstu,

Corso št. 12

od 11 1/2 do 1 1/2 in od 4 1/2 do 5 1/2 popoldne.

TELEFON 177/IV.

Iščem dobrega kmetskega
sirovega masla

za celo leto. Le čisto blago.

Ponudbe pod „MLEKARNA ŠT. 2498“

Inseratnemu oddelku Edinosti.

Opr. št. E 983/12

5

Dražbeni oklic.

Po zahtevanju Karola Stepančić iz Temnice 31, zastopanega po okr. notarju dr. Ig. Kotniku bo dne 14. 1. 1913 ob 9 dopoldne pri spodaj ozamenjeni sodnji, v izbi št. 8 dražba nepremičnin 1. 2. 4. zt. vl. 26, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 8. zt. vl. 35, 1—5 zt. vl. 36 d. o. Brje, od zt. vl. 62 in vl. 63 d. o. Gorjansko, hiše št. 12 v Brjih s kmetijo. Nepremičninam, ki je prodati na dražbi, je določena vrednost na K 12.948. Najmanjši ponudek znaša 8638 K pod tem zneskom se ne prodaje.

C. kr. okrojna sodnja v Komnu
oddelek I.

dne 21. novembra 1912.

Velika zaloga dvokoles
in kmetijskih strojev, gramfonov,
orkestronov pri **Batjel-u**,
Gorion, Stolna ulica št. 2 in 4.
Mehanična delavnica. — Prodaja na
obroke. Ceniki franko. Velika zaloga
vsakovrstnih strojev rabljenih po cen.

Mnenje gospoda dr. A. Drumeff-a, Plevna

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Čast mi je, da sem preizkušal Vaše Serravallovo Kina-vino z železom na lastni hčeri, rekonvalescentni po želodčni bolezni, brez teka in moči. Z uporabo dveh buteljk Vašega preparata je bolnica mnogo okrevala, pridobila je v kratkem vse moči in je popolnoma ozdravela. Zato je ame Serravallovo Kina vino z železom najboljše obnavljajoče krepilo.

PLEVNA, 13. novembra 1909.

Dr. A. DRUMEFF.

Alberto Finzi & C.o

Trst, ulica Gaetano Donizetti 1.

Poslovna agentura ogrske obče kreditne banke

(Ungarische Allg. Creditbank) podružnica v Reki

prodaja po zelo dobrih cenah: žito vsake vrste, debele in fine otrobe, oves in sočivje in ker je ob enem zastopstvo goriomenjene banke, nudi kupcem najboljše in najgotovjše jamstvo za točno postrežbo.

Zastopstvo in skladišče

dobroznane moke Združ. parnih mlinov „Hungaria“ ak. dr. v Budimpešti.

Ceniki in usrcel se pošiljajo na zahtevo.

Telefon št. 458, zvoniti dvakrat.

Brzojavi: ALBERTO FINZI, Trst.

društev na Vrdeci na važen pogovor v soboto, 14. t. m. ob 9 zvečer v prostore Gospodarskega društva na Vrdeci (ul. Scoglio). Predsednik odborov narodnih društev svetovlanskih.

Slovensko gledališče.

O izbornu uspehi veseloigr „Dobri prijatelji“ nekoliko obširneje jutri. Danes rečemo le toliko, da tako zabavnega komada, kakor je ta, še nismo imeli letos na našem odru. Občinstvo se je krasno zabavalo.

V nedeljo popoldne ob 3:30 se poje posledni krat v letošnjih sezoni pri znižanih cenah prekrasna Straussova opereta

„VALČKOV ČAR“.

Zvečer se igra nad vse uspela katalonska drama

„V NIŽAVI“.

Večerna predstava je v abonementu A.

Tržaška mala kronika.

TRST, 12. decembra.

Zaradi ponarejanja denarja. Včeraj je bil aretirani 20letni mizar Ivan Polanec iz Čakovca, ki pa je zadnji čas bil zaposlen kot težak v oljarni pri Sv. Ivanu, ker je hotel opehariti nekega Valentina Zimiča, da bi mu zamenjal dva ponarejena petkronska tolarja za papirnat desetak. Ko so preiskali potem njegovo stanovanje, so našli na terasi poleg njegove sobe šest kalupov iz krede za vlivanje krova in polovični kalup za petkronske tolarje. V stanovanju samem pa so našli večjo množino krede in cementa. Nato so izvršili preiskavo tudi pri njegovi ljubici, 18letni Mariji Škrlevi na Vrdeci in so našli pri njej pripravo za topljenje kovine. Škrleja je zatrjevala svojo nedolžnost, pa so jo le tudi aretirali.

Mora v gostilno. V Segličevo gostilno v ulici Farneto št. 29. se je včeraj ponoči vtihotapil neki lopov, ki je potem, ko je gostilničar zaspal, udril v njegovo spalnico, ukradel vrečko z drobižem in listnico z bankovci, vsega skupaj 507 K, zaklenil potem vrata od zunan in izginil. Ker pa so mu padli na tla ključ, se je zbudila gostilničarka in poklicala moža, ki je alariral celo hišo in policijo. V zadnjem nadstropju je stražnik našel na stopnišču nekega človeka, ki je delal, kakor bi bil spal, in ga je aretirali. Bil je 20letni Ivan Moro iz Vidma, kovač, stanujoč v ul. Chiozza št. 6, izgnan iz Avstrije, znan tat. Ko so preiskali celo hišo, so našli na nekem stranišču vrečko z drobižem in listnico z bankovci.

Tatvina na pošti. Poročali smo, da je bil ukraden nekemu Convoinu na pošti na Borznem trgu znesek denarja in ček za 6000 K. Ček se je glasil na tukajšnje podružnico kreditne banke in je bilo izplačilo seveda takoj ustavljeno. Aretirani Jurij Conatus je bil izpuščen iz zapore, aretirana sta bila dva Grka, Konstantin Tomopoulos in njegov stric Agamemnon Oktoratus, ki sta bivala pod napačnim imenom v Trstu in sta se hotela izseliti v Ameriko. Bila sta namreč tisti čas na pošti, ko je oddajal Convoin denar. Aretiranca tajita krivdo.

Nar. del. organizacija.

NDO vabi člane vseh skupin pri Sv. Jakobu na društveni shod, ki bo jutri (v soboto) ob 7 zvečer v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu.

Posredovalnica dela. Službe išče pekovski pomočnik.

Opozorjamo, da se mora izkazati na nedeljskem občnem zboru vsak član s člansko knjižnico, kajti pravico prisostvovati občnemu zboru bodo imeli samo člani organizacije.

Odborniki prip. odbora Zveze lesnih delavcev NDO so vabljeni, da pridejo danes od 6 do 7 zvečer v urad strokovnega tajništva NDO, ul. Sv. Franciška št. 2.

NDO sklicuje za nedeljo ob 10 predp. občni zbor, ki se bo vršil v društveni dvorani, ul. Sv. Franciška 2 s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. Poročilo blagotajnika. 4. Poročilo strokovnega tajništva. 5. Poročilo pregledovalcev računov in nadzorstva. 6. Volitev odbora. 7. Slučajnosti.

Člani, udeležite se v polnem številu tega 5. rednega občnega zbora! Odbor.

Predavanje. DANES, dne 13. t. m. točno ob 7:30 zvečer PREDAVANJE v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu o predmetu: „Društveni in zborovalni zakon“ (kako se vodijo društva, seje in shodi). Predavatelj: strokovni tajnik Brandner. — Vstop brezplačen.

Gospodarstvo.

„Jadranska banka“ v Trstu. Z ozirom na to, da je bila fuzija Hrvatske vjeresijske banke z Jadransko banko odobrena na občnih zborih obeh zavodov in potrjena od vlade, vabimo delničarje Hrvatske vjeresijske banke, da zamenjajo svoje delnice z delnicami Jadranske banke, v smislu sklepa o fuziji. Delnice se lahko zamenjajo pri

Jadranski banki v Trstu in njenih podružnicah v Dubrovniku, Kotoru, Ljubljani, Metkoviću, Opatiji, Spljetu, Šibeniku in Zadru, kakor tudi pri Prvi hrvatski štedionici v Zagrebu, počenši danes do 30. junija 1913.

Za zameno delnic potrebne tiskovine se dobivajo pri imenovanih zavodih.

„Jadranska banka“ v Trstu, „Hrvatska vjeresijska banka“ v Dubrovniku.

Vesti iz Istre.

Občinske volitve v Kanfanaru. Iz Kanfanara 10. decembra. Nameraval sem spočetka, Vam izid občinskih volitev v Kanfanaru sporočiti telefonično. Ker pa Vam ne morem nič ugodnega poročati, Vam nisem telefoniral, temveč Vam pišem.

Kakor je „Edinost“ objavila že pred kratkim, vršijo se občinske volitve v Kanfanaru danes t. j. 10., 11. in pa 12. tek. m.

Danes je volil 3. razred. Volilcev je bilo okoli 60%. Od 380 oddanih glasov dobila je hrvatska stranka 182 glasov, italijanska, recte odpadniška-kamorska pa 198 glasov, torej 10 glasov večine. Vse je bilo preprečeno, da zmaga pravica. Toda varali smo se.

Temu je krivo prvič, da je kamora že dolgo časa pred volitvami „delala“ in imela mnogo denarja — seveda Leginega — na razpolago, da je kupovala glasove in jih tudi drago plačevala. A hrvatska stranka je bila brez vsakega vodstva prepuščena svoji usodi, akoravno smo mi na tem mestu opetovano opozorili merodajne kroge na pretečo nevarnost. Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri se je zadnji čas res pobrigalo in je prisločilo našim na pomoč, a bilo je že pripozno. Kamora se je bila že preveč vrnila s svojim denarnim sredstvom med naš narod. — Istrski kmet je reven in radi tega dostopen vsakemu uplitvu.

Ona odpadniška kultura Cossara postopa danes po Kanfanaru kakor kak paša. A kljub temu se ne bo mogel več držati pri občini kakor pisar, ker je baje preveč kompromitiran. Na politično oblast pa že danes apeliramo, da tega človeka na vsak način da odstraniti od občine. Razloge za to si pridržujemo in bodemo govorili, ako bode potrebno.

Sicer pa počakajmo na izid II. in I. tela in si pridržujemo za potem še par besed.

SAROVI

— Za „Božičnico“ so nadalje darovali: 20 kron: Mar. Kosec 20. ga. Milovčič 5, Duška Mankoč 6, Nelmenovan 20, Lidi Kallister 10, Olga Bandel 4, Ana Dobida 10, Anton Lenček 6, dr. Pederzoli 10, Ferd. Tuma 5, Marija Kariž 4, Josipa Arko 10, dr. Fran Mandič 10, dr. Ot. Rybař 20, C. Kamenarović 20, dr. Krstulović 20, I. Žagar 5, Pirnat 1, A. Gul 2, dr. H. Dolenc 5, Klinar 1, Cvjetković, Sesan 1.

Dekla išče službo za vsako delo pri kaki boljš družini. Zna tudi kuhati; govori slovensko. Naslov pove inseratni oddelek „Edinosti“. 2779

Iščemo trgovsko izobraženega, izurjenega slovenskega stenografa strojepisca, zmožnega mogoče tudi hrvaščine. Lastnorodno pisane ponudbe z navedbo zaželjene plače in sprčevali nasloviti: Trst, glavna pošta, predalček 211. 2771

Otrok, 3 mesece star, se da na hrano pod ugodnimi pogoji. Najraje okoli Sv. Ivana. Ponudbe pod „Otrok“ inseratnemu oddelku Edinosti. 2772

Učitelj, diplomiran iz slovenščine, nemščine in italščine, išče službo korespondenta. Ponudbe pod „Samo jutranja služba“ inseratnemu oddelku Edinosti. 2773

Mebliirano sobo se odda v najem v ulici Commercialle 9, II. nad. desno. 2774

Lepo posestvo, dosedaj v lepem redu, se odda v najem zaradi drugega posla. Kavgija 3000 K. Naslov pove inser. oddelku Edinosti. 2757

Stari časopisi (papir) se prodajo po zelo nizki ceni. Zglasiti se je v upravi „Edinosti“. 1142

Iz lastne kleti! Odprla se je nova zaloga

dalmatinskih vin

I. vrste, belega in črnega, ter dalmatinskega OLJA najboljših vrst.

Trst, ul. Acquadotto 18.

Za mnogobrojni obisk se priporočata GUSKA i RASICA.

Specijalitetni predmeti iz gumija

Friderik Steindler

Trst, ul. Acquadotto št. 12.

Irigatorji, vata, toplomeri za mrzlico, cilindri za plin, povoji, napetniki iz gumija, parfumi. — Prodaja in popravila galoš in čevljev za telovadce.

Velika zaloga higijeničnih predmetov orig. franc. iz gumija in ribjega mehurja.

NOVO! Najboljše 1912. NOVO!

N. d. p. št. 526081. **Novoletna šaljiva dopisnica**

kakor je še ni bilo. Vsaka dopisnica najboljše, nedosegljiva, humoristična, senzacionalna. Vsaka, tud najmanjša pošiljstev je dobro sortirana in vsaka dopisnica v zavrtku.

MI imamo edini razprodajo.

Iščete se zastopniki povsod.

10 orig. vzorcev proti vpošiljki 0-75 K.

15 komadov K 1-—

50 " " 1-75

200 " " 3-—

Povzeteje 40 vinarjev več. — Sprejema se za plačilo znamke vseh dežel sveta.

Habighorst & Co., Bochum i. W.

Poštni predal 149,

Odprl se je v ulici San Lazzaro št. 8

nov centralni BUFFET

Vsak dan razna gorka in mrzla jedila za zajutrek.

Dunajske in kranjske klobase, praške gnjati itd. — Toči se pivo belo in črno najfinejše vrste. — Raznovrstna vina: istrsko, furlansko, kraški teran, belo vipavsko in brisko.

Ob nedeljah in praznikih bo odprt Buffet do polnoči.

Jakob Dubinsky

manufakturna trgovina

Trst - via delle Poste št. 1 - Trst

naznanja cenj. občinstvu, da je prejel

veliko partijo

zimskih sukenj

površnikov in čevljev

ter prodaja vse pod tovarniškimi cenami.

Mehanična kleparska delavnica za kovnske izdelke

Giusto Pilotti u Gius.

ustanovljena leta 1842. TEL. 15-25.

Riva Pescatori št. 14

Specijaliteti: ladjske svetiljke. Posoda in školjke iz bele in kamnobarvne pločevine.

Žlebovi, cevi in zidne obloge

iz vsake snovi v kosih po 2m (brez zvezave).

Novo konsumno društvo

Trst, ul. Lazzaretto vecchio št. 31

priporoča svojo gostilno

„Alla nuova Stazione“

Toči izvrstna vina: dalmatinsko, istrsko in belo vipavsko. Gorka in mrzla jedila. Dobra kuhinja. Točna in cena postrežba.

SLOVANI DOBRODOŠLI!

:: Napredek vede! ::

Najenergичnejše se zdravi sifilis s svetovnim sredstvom

IORUBIN CASILE

Stotine zdravniških potrdil potrjuje, da se uretralna zoženja, prostatitis, uretritis in mehurni katarji korenito ozdravijo s

konfeti Casile.

Konfeti Casile urejajo uriniranje, ne da bi bilo treba zelo nevarnih cevk, odpravljajo in ublažujejo pečenje in pogosto uriniranje; edini korenito ozdravilo uretralna zoženja (prostatitis, uretritis, cistitis, mehurne katarje, kamen, nesposobnost za zadrževanje urina, sluzaste tokove itd. — Škatlja konfetijev Casile K 4-—.

Iornbin Casile, najboljši protisifilni in pozitivajoče krištilno sredstvo, ki se uporablja z uspehom proti sifilidi, sneniji, impotenci, kostoboli, labias, vnetju žlez, poltnim madažem izgubi semena, polucijam, spermatoroi, steriliteti, neurasteniji, energičen razkrojvalec urinove kiseline itd. — Steklenica Iornbina Casile K 3-50.

Vbrizganec Casile zdravi beli tok, akutne in kronične katarje, vaginitis uretre, endometritis, vnetje in izpad maternice itd. — Steklenica vbrizga-ca Casile K 3-50. Kdor želi večjih pojasnil, tiskovna itd. naj naslovi dopis na lekarno Serravallo za g. Casile Trst, ki poda odgovor z obratno pošto zastoj in z vsa rezervo. Priznani medicinalni iz elki CASILE se prodajajo v vseh akreditiranih lekarnah. — Zaloga v Trstu: Mario Lang, lekarna Serravallo.

Ne kupujte naših svetiljk,

dokler se niste sami prepričali v tu navedenih naših dunajskih in provincijalnih zalogah o sijajnem učinku

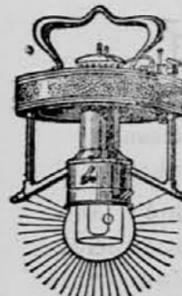
Wiktorinovi luči.

Breztevilna priznavalna pisma Vam potrjujejo, da je luč, ki je edina svoje vrste, neodvisna od vsake napeljave, ki olepsava pozimi vaše stanovanje, pletti pa vaše letovišče, edina sposobna, da nadomešča vsako obstoječo razsvetljavo na najpopolnejši način, pri čemer pa prihrani več nego polovico svojih sedanjih najnižjih stroškov za razsvetljavo.

Ce nimate priložnosti, da bi videli našo luč v uporabi, blagovolite pisati dopisnico nakar dobite takoj naš krasni prospekt „U“ zastoj in franko.

Naš prospekt Vam nudi gotovo tudi dobrodošli pobud za božične praznike. Wiktorinova luč pa ni božično darilo navadne vrste. Z njo daste vsakomur darilo, ki je dober kup in venjar velike vrednosti, za katero Vam bo odbarovanec vedno hvaležen.

Wiktorin & Co., Centrala: Dunaj V, Margarethenstr. 120 Tovarne: Dunaj, Svatobofice, Stavčiče. — Zaloga: TRST, ulica Acquadotto 2; Dunaj I, Graben 29; Dunaj II, Taborstrasse 17; Dunaj V, Margarethenstr. se 120; Dunaj VI Linke Wienzeile 4; Dunaj VIII Aiserstrasse 21; Brno Lichtensteingasse 2; Budimpešta VIII Baros utca 1; Praga Ze tuerjeva ulica, vogal Ovočnega trga.

Ceniki na željo zastoj!